

SÆC.
IX.
ANNO
869.

Romanorum leges ad purgandum animum adhibuerunt, animæ autem cruciatus & in eam conspirationes nefando quidem, nisi nunc primum apud aliquos intelleximus usurpatis. Sed nos in præsentis eas experimur; satis enim patet quod hoc intendat librorum ablatio &c. Inde concludimus hunc tractatum non esse compositum nisi post ann. 870. Tractatum de voluntatibus Gnomis nimia cum subtilitate Græcorum more scriptum reperiunt lectores, nisi sint ipsi subtiliores. Hoc observavit Stewartius in Dissertationiuncula hic apposita.

X.
Græca
communi-
cata a D.
Caperon-
nier.

X. Græca deerant, & nobis aderat una versio *Turriani*, qui sæpius erraverat, ut videbitur in notis viri docti: Illa mihi humanissime subministravit Doctor & Professor Regius Lutetiæ Parisiorum D. *Caperonnier*. Is, cum ab annis triginta & quod excurrit Linguæ Græcæ studio præsertim adhæserit, Codices MS. Bibliothecæ Regiæ, Colbertinæ & cæterarum quæ frequentissimæ Parisiis occurrunt, summa cum diligentia pervolvit, Græca quæ desiderabantur transmisit, lacunas replevit, variantes lectiones, emendationes & notas adjecit; Sic & utilitatem & decus horum tractatuum illi debeo; sed & hac ratione optime meretur de Republica Litteraria. Ipse est qui novam operum *Photii* editionem meditatur, eique invigilat, versionem integram adornat & delitescens in Bibliothecis diversis novos hujus Patriarchæ Tractatus eruit; & revera in Cod. MS. Bibl. Cæsareæ n. LXIV. servatur ille: *περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆ ἀγίας πνεύματος λόγος σύντομος, κεφαλαϊώδης συγγραφὴς καὶ ἀποσαλεῖς παρὰ τῆ ἀγιωτάτης πατριάρχης Φωτίου: De processione Spiritus sancti à solo patre disputatio compendiarie capitulatim conscripta & ad quendam (addit Lambec. ex latinis) missa a sanctis. Patriarcha Constant. Photio.* Principium est: *Τὶς ὄλωσ ἀνάσχοιτο τῶν ἐν Χριστιανοῖς θελότων ἐπὶ τῆς ἀγίας τριάδος δύο εἰσάγειν αἷτια οὐδὲ μὲν καὶ πνεύματος τὸν πατέρα, τῆ πνεύματος δὲ πάλιν υἱόν. Quis ferat aliquem ex Christianis volentibus duo inducere in Trinitate principia, Filii & Spiritus sancti patrem, & iterum filium Spiritus sancti.*

p. 117.

ibi.

Habentur in eodem Codice excerpta Photii contra Ecclesiam antiquæ Romæ, quibus falso annititur demonstrare Spiritum procedere a solo Patre, non autem a filio: *ἐκ τῶν Φωτίου κατὰ τῶν τῆς παλαιᾶς Ῥωμῆς ἐκκλησιᾶν &c.*

In eadem Bibliotheca habetur Codex MS. n. 117. quem latine sic descripsit Lambecius: *Photii Patriarchæ Constantinopolitani liber schismaticus de Episcopis & Metropolitibus aliisque quæstionibus contra Romanos sive Latinos.* Fuit olim idem Codex in Bibliotheca Naudæana; sed miror quam bona fide agant Theologo-Critici; fides adhiberetur facillime verbis Lambecii, si græca nobis non propinasset; sed ipsum titulum nimis libere redditum, ne plura dicam, referre cogimur: hæc leguntur apud Lambecium Græca à latina interpretatione sua plane diversa:

Φωτίου τῆ ἀγιωτάτης καὶ οἰκουμενικῆς πατριάρχης συναγωγῆς καὶ ἀποδείξεις ἀκριβεῖς συνειλεγμέναι ἐκ τε συνοδικῶν καὶ ἱστορικῶν γραφῶν περὶ ἐπισκόπων καὶ μετροπολιτῶν καὶ ἐτέρων ἀναγκαιῶν ζητημάτων ἐρώτησις ἐν ποίοις φαίνονται πεπραχότες οἱ Ῥωμαῖοι παραλόγως. Ut de verbo ad verbum reddatur hic titulus sic haberi debet: „Sanctissimi „& Oecumenici Patriarchæ Photii Collectiones & Demonstrationes accurate „collectæ ex Synodicis Historicisque Scriptis, in quibus agitatur quæstio de „Episcopis & Metropolitibus cæterisque necessariis quæstionibus, in quibus de „monstratur Romanos male egisse de titulorum discrimine. Judicet Lector!

PHO-

S.A.C. IX. ANNO 869

S.A.C. IX. ANNO 869

Αλλά γάρ, τὰς λογισμὸς ἔλατ ἐν τῶν Διατριβῶν, καὶ τῶν αὐτῶν κ' σάρκα μητέρα, τὴν πανουργίαν παρθενοῦν, τὴν κρέμας ἢ ἀληθῶς τὸν Θεὸν Λόγον σαρκαρικῶν τεύσαν, καὶ ταύτην καλῶν Θεοτόκον ἠγόρευτο· ἀλλ' ὡσαύτῃ τὸν ἴδον ἀπειρέσιον ἢ Θεότητος, ἕτας ἡλωτρίαν ἢ τὴν ἡμνησαμένην ἢ Θεοτόκου κλήσας.

β. Δι' οὗ τῶν, ἀξίως ἢ τηλικαύτης ἀπειροίας ἔτ' βλασφημίας γλώσσης, ἢ μακαρίων πατρῶν ἢ οὐλογοῦ πάσης τε ἱεροσύνης ἐγύμνασται, καὶ σὺν τῶν οὐκ ἐπιβουλεύωντων φρονήματι τῆς αἰωνίου παρρησιαστικῆς ἀναθήματι, τοῦ ἢ κρέμας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκ μιᾶς ἔτ' αὐτῆς ὑποστάσεως πατρὸς ἑαδότητος ἐξοστρατωτικῆς προσκυνησάσαι ἔκρυπτεσθαι δογματίσαντες, ἀκολούθως ἔτ' τὴν πανουργαντοῦ αὐτῆς ἔκρυπτεσθαι μητέρα κρέμας ἔτ' ἀληθῶς καλεῖσθαι καὶ ἀποψημασάσαι Θεοτόκον ὡς ἑαδιδώκασιν. οἷς γὰρ τὸν Θεὸν Λόγον, σαρκὶ ἡμνησάσαι καταδεχόμενοι, τέτοικαν, Θεοτόκος ἐνδικῶς δόξολογησάσαι ἢ ὀνομασάσαι ἐξασίωται. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἰδῶν καὶ αὐτῆς τὸ τέλος ἔχρησαν, ἠνίκά τὸν νέον Θεοδοσίον ἢ Ῥωμαϊκῆς πολιτείας γαλιναῖος ἐῶσα ὀφθαλμοῖς ἢ πατρῶν ἔτ' βασιλικῶν δεχθῆναι ἐκ τετραγώνιας Διακρίσεως.

γ. Ἡ ἢ ἀγία ἔτ' οἰκουμενικῆς τετάρτης συνόδου, τὸν ἐν βασιλευσιν Οὐστέβιατος Μαρκιανὸν συμπάρουτα καὶ συμπνεύοντα ἔχρησαν, ἢ ἀληθινῶν ἰδῶν δογμάτων (α) ἀπροσθήρον ἀνέρον ἢ Καλλικρόνου πόλιος Βιθυνίας ἔσσαν ἐπίσημον. ἐν τριάκοντα ἢ ἔτ' ἐξασίωσις τὸν δευτέρου ἐξετοίνετο ἢ λογάδες ἐχρημάτισεν Ἀνατόλιος τε ὁ πῶς βασιλεὺς ἢ πάλας τῆς ἡερακλίου (α) Θεομῆς ἢ ἐγκεχρησμένους ἔτ' ἡ Παρρησιαστικῆς τε ἔτ' ἀπὸ τῶν, ἐπισκοπικῶν Διακρίσεων ἀξιάματι, σὺν Βασίλειῳ πρεσβυτέρῳ, τὸν τῶν ἐπὶ ἐχρηστέων ἀπὸ τῶν ἢ ἀγιοτάτων πατρῶν ἢ ἡλίου μέγα, ἔτ' πάλιν ὁ ἔτ' τῆς ἐπισκοπίας ἢ ἡλίου μετ' ἢ Μαξιμίου τε ὁ Ἀντιχρίας, ἔτ' ὁ ἱεροσολύμων ἢ ἡερακλίου ὅστις ἔτ' ἡερακλίου τῶν δυσχερῶν τῶν πρὸς αὐτῶν τὸν ἀλαζονικὸν Διόσκωρον ὁδοιπορησάσαι ἐς πρὸς αὐτῶν ἀπὸ τῶν, καὶ γὰρ ἔτ' ἡερακλίου, ἢ ἡερακλίου πλάνῳ οἰκιστῶν ἀπὸ τῶν, ἐπὶ τῶν ἢ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἡερακλίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκ Θεότητος ἢ ἀνθρωπότητος, γινωσκόμενοι, ἔτ' ἐν ταύταις ἢ ὁδοῖς προσκυνησάσαι φῶσιν, ἐς μίαν φύσιν τολημῶς ἔτ' ἀφρῶ-

gando. Sed & ulterius, quasi ratio ipsi pernitus fuisset expectorata a perversis hisce opinionibus suis, pati noluit matrem ejus secundum carnem, sanctissimam nempe Virginem; quæ veraciter quidem at peculiari suo modo Deum verbum incarnatum pepererat, Deiparam nominari: Sed uti Filium priverat Deitate, ita parentem ejus a titulo Deiparæ alienam fecit.

Quocirca hunc, prout meritus fuerat per hanc suam insaniam & linguam blasphemam, facer hic beatorum Patrum confessus omni sacerdotio denudavit; &, una cum ipsius propria & detestanda sententia, sempiterno subjecit anathemati. Dominum vero nostrum Jesum Christum, in una & eadem Hypostasi, more veteri & a Patrum traditione accepto, prædicandum & adorandum decrevere. Nec non, prout consequens erat, immaculatam & semper virginem ejus matrem proprie & vere nominandam & prædicandam Deiparam prodidere. Eo enim ipso quod Deum verbum, in carne dignatum nasci, peperit, Deiparam nec injuria & dici & coli & par & sanctum est. Atque hisce ita determinatis finem suscepit & ista Synodus, quo tempore Theodosium juniorem Romana Respublica oculis ferens intuebatur, regnum a patre acceptum suo, tertio jam ordine generis, gubernantem.

Sancta & Oecumetica quarta Synodus religiosissimum Principem Marcianum præsentem vidit & conspirantem, quæ veritatis dogmatum auditorium Chalcedonem Bithyniæ urbem celebrem consecravit. Ad sexcentos & triginta numerus pertingebat convenarum. Quorum præcipui dicebantur Anatholus, qui in sacerdotale Regiæ urbis solium fuerat inunctus: Paschasius quoque & Lucentius Episcopali dignitate fulgentes, una cum presbytero Bonifacio, locum Leonis sanctissimi Papæ Romani obtinebant, cujus Leonis ingens gloria & multus pro pietate zelus. Aderant præterea Maximus Antiochiæ, & Juvenalius Hierosolymorum. Isti Eutychen infelicem & insolentissimum illum ipsius protectorem Dioscorum rationes reddere de impietate coegerunt. E diametro illi contrarium Nestorio errorem sibi appropriaverant; unde in parem cum illo impietatem prouerant. Unicus enim Dominum nostrum Jesum Christum a Divina natura agnitum & humana, atque in utraque natura adoratum, summam per audaciam & stultitiam in unam naturam committentes, confundunt.

Synodus Quinta.

* Leg. ἐγκεχρησμένους

(α) Ἀπὸ τῶν.] Ita prius vocavit, ob eandem causam, Constantinopolin φροντισίαν, propter loci celebritatem, à vitis eruditione celebribus celebratam. (ο) Θεομῆς ἐγκεχρησμένους.] Annotat doctissimus D. Lindsell, ἢ μακαρίτης, legendum sibi videt ἐγκεχρησμένους, appositè quidem, & magis ex usu Linguae. Sed Photius solet interdum ἀποστροφῆς ἢ παρομοσιῶν. quocirca codicis scripturam admitto, ut sit ἐγκεχρησμένους, ἡμνησάσαι. Ad finem sectionis fortè legendum & distinguendum, καθὼς τε καὶ ἀνατιθέμενος λόγος, &c.

SÆC.
IX.
ANNO
869.

runt. Nec miseri ut erant intelligebant, quod per hanc irritam rationem illum alienigenam, a Paterna substantia diversum, nec non differenti ab hominibus natura constantem, definirent. Nam si unica tantummodo sit natura Christi, vel Divina prorsus ea fuerit, vel humana. Quod si mere Divina sit, ubi tunc humana? quod si tantum humana, fieri non potest quin negetur Divina. Quod si quid diversum ab utraque natura fuerit (nam hoc in hac causa unicum iis relinquitur, & eo videntur propendere) quomodo non erit apud ipsos Christus alterius cujusdam & diversæ naturæ cum a suo Patre tum a nobis? quo quid magis impium aut delirum magis fingi potest? asserere nimirum Verbum Dei, Deum, hominem factum in eum finem, ut cum Divinitas destrueretur propria, etiam assumpta humanitas in nihilum redigeretur. Hoc enim ita plane consequetur, si quis tueri ausus fuerit Christum non alterius istarum, sed præter istas alius naturæ participasse.

Quocirca dignum sua impietate supplicium subiere, qui dogmatum istorum, per quæ Christo bellum indicitur, autores fuerant, sacerdotio nempe dejecti, & per omnes ecclesias anathemati subjecti, cum quibus & ipsa hæresis expellebatur. Recta autem & orthodoxa sententia, nullis vulneribus confossa, majorem in modum testimoniis & è Scriptura & è Patribus deductis confirmatur, præconiis celeberrima clarescebat. Unum enim Christum, id est, unicam ejus hypostasin, naturam vero duplicem, Divinam nempe & humanam, inconfusam & indivisam consideratam, per beatissimos hosce sacerdotes & theologos, in mundum universum & mundi extremos terminos, confessione & prædicatione agnoscendam, clarè, perspicuè & sine hæsitacione propagabant. Hinc quoque liquet, quod cum claudis gressus confirmarentur, & cæcis cæcitas in efflorescentiam oculorum succresceret, cum mortui ab inferni portis retraherentur, & in vitam denovo transmitterentur, nec non cum & aliæ divinæ virtutes, quæ non est facile enumerare, perpetrarentur, & in conspectu omnium propalarentur, Divinæ naturæ dignitas & eminentia evidentè demonstrabatur. Rursus per id, quod defatigationem, laborem, sitim, famem sustinuerit & paupertatem, atque his similia & congenita, proprietates humanæ substantiæ manifestabatur. Quædam istorum ut Deo dignum erat, alia pro conditionis humanæ modo, idem & unus Christus, verus Deus noster, cum operaretur & perficeret, certè unam & unitate consistentem hypostasin suam, duas autem & diversas naturas in unione illa inconfusa, perspicuè clara nec ullo pacto contradicenda ratione tum exhibuit tum confirmavit. Atque hætenus de quarta Synodo.

νας ἀνεκίρησαν ἔσυνέχον. ἐξ ὧν, τῆς S.ÆC. τε πατρικῆς ἐπίσεως ἑτερόφυλον, ἔ τοῖς IX. ἀνθρώποις ἑτερόφυλον, ἔ τοῖς ἀνθρώποις ANNO ἑτεροφύα, ἔ συνίεσαν οἱ δόξιοι συμ- 869. περιέχοντες. Ἐἰ γὰρ μία ἡ ἔ Χριστῷ φύσις, ἡ θεία πάντως ἡ ἀνθρωπινή ἐσαι. ἀλλ' εἰ μὴ μόνῃ θεία, πῶς τὸ ἀνθρώπινον; εἰ ἡ ἀνθρωπινή*, πῶς ἐκ ἕκαστοι * ἰσ. μία τῆ θεότητος; εἰ δ' ἕτερον τι ἑστὶ ταῦτα (τῆτο γὰρ ἰσπελάσεται, ἡ πρὸς τῆτο μᾶλλον αὐτῶν καὶ τὸ φρόνημα) πῶς ἐκ ἑτεροφύης αὐτοῖς ὁ Χριστὸς καὶ ἔ Πατὴρ ἔ ἡμῶν ἀναπλασθήσεται; ἔ τί ἀν δυοθεώτερον ἢ ἀφρονέτερον; ἀνθρώπου γυῖοται φάσκει τὸν ἔ Θεῷ λέγοντι καὶ Θεῶν, ἐπὶ τῆ φθορᾷ τῆς ἰδίας θεότητος, καὶ ἐπὶ ἀναίρεσιν τῆς προσληφθείσης ἀνθρώποτητος; τῆτο γὰρ ἔπεται πάντως τοῖς μηδετέραις φύσεως, ἀλλ' ἕτερας ἑστὶ ταύτας, τὸν Χριστὸν εἰπεῖν ὀκτολήσασιν.

Διὸ καὶ τῆ τοσαύτης δυοθεείας οἱ τῆ χριστομάχων τῆτο δογματῶν εἰσηγήσιν, ἔξιν τῆ δίκῃ δεδοκότες, ἀφῆρησαν τε τῆ ἱερωσύνης, καὶ δὸν πάσης τῆ ἐκκλησίας γεγόνασιν ἀνάθεμα συναπελαθείσης αὐτοῖς καὶ τῆ χριστομάχῃ αἰρέσεως. τὸ ἔ ὀρθὸν καὶ ἀποστάτῶν τῆ ὀρθοδοξίας φρόνημα ἐπὶ μᾶλλον ταῖς γραφικαῖς τε καὶ πατερμαῖς μαρτυρίαις ἀνεκλήθη καὶ δέλαμψεν. Ἐνα τὸν Χριστὸν, ἦτοι μίαν αὐτῆ ἑστῶσιν, καὶ δύο τὰς φύσεις, θεότητά τε καὶ ἀνθρωπότητά, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαίρετως ἐνδωρημένας, τῆ τοσημακαρίστην δεχηρέων ὀφθαλμῶν θεολογησάντων, καὶ ἑστῶσιν ἀδιστακτῶν ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν εἰς πάντα τῆ οἰκουμένης τὰ πέρατα. Δῆλον ἔ καὶ τευθεν, ὡς δι' αὐτῶν χαλοῖς αἱ βάσεις ὀρθῶντο, καὶ τυφλοῖς τὸ πάθος εἰς ὀμμάτων βλάσιν ἑστῶσιν, νεκροῖ τε τῆ πύλων ἀνεπαῶντο ἔ ἄδῃ, καὶ πρὸς τὸ ζῶν μετετάσθητο, αἱ τε ἄλλαι θεοσημαί, ἄς ἔ ράδιοι ἀρῶμεν, ἑπετελέθητο καὶ ἐπεδείκνυτο, τῆς θείας φύσεως ἐναργῶς παρεδείκτο τὸ ἀξίωμα. δι' ὧν ἡ κόπῃς καὶ πόνος, καὶ δῖψαν καὶ πέναν, καὶ πέναν, καὶ τὰ τέτοις ὀφείσασιν συλῆσιν καὶ παρρησια, τῆ ἀνθρωπίνης ἐπίσεως ἑστῶσιν τὸ ἰδίωμα. ὧν τὰ μὴ θεοπροπῶς, τὰ ἔ ἀνθρωποπροπῶς, ὁ αὐτὸς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ἐπιτελέσας καὶ ἀναπράξασιν, μίαν μὴ αὐτῆ καὶ ἑστῶσιν αἰαν τῆ ἑστῶσιν, δύο ἔ καὶ ἀναφῆσας τὰς φύσεις, ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνάσει, σαφῶς τε καὶ ἀναντιρρήτῳ λόγῳ παρέστη καὶ ἐπιστάσασιν. Ἀλλ' ἐν τῆτοις καὶ τὰ τῆς τετάρτης συνόδου.

SÆC.
IX.
ANNO
869.
16.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος, τέμενον μὲν ἱερὸν (P) αὐτῆς Κωνσταντίνης μεγαλόπολις ἀφιέρωτο. πέντε ἢ καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν θεοφόρων πατέρων παρυσία καὶ συνδρομῇ ἐκρατύνηθον ἦν ἠγῶντο καὶ πρεσβυτάτου, Μένων μὲν τὸ δεξιὸν, εἶτα ἢ καὶ Εὐτύχιος, τῆς αὐτῆς βασιλείου, ἐκ Διαδοχῆς, τὸς δεξιεραικῶς πηδαλιεχῆσαντες οἰακας καὶ (Q) Βιγίλιος ὁ τῆς Ρώμης τὸ ἱερὸν λαχὼν ἐφορέαν, παρὼν μὲν τῇ πόλει, ἐκ παρῶν ἢ τῇ συνόδῳ ὅς ἐστι καὶ μὴ προσυμμεῖν εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν ἱερῶν ὁμηγύρεως κατέστη, ἀλλ' ἔδεν ἐλαττον ὁμῶς τὸ κοινῶν τῶν πατέρων πρὸς τὴν ἐκέρουσι βέλβη. Σὺν οἷς Ἀπολιναρίους τε ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ Διδύμου ὁ Ἀντιοχείας, τῶν δεξιεραικῶν ἀξιώματι κεκοσμημένοι. καὶ δὴ καὶ Δίδυμος καὶ Εὐάγριος, Εὐσυχίας Ἐροσολύμων δεξιεραικῶν τῶν ἁπάντων ἀναπληρῶντες. τῶν καὶ ἢ Ἐκσινιανὸς ὁ κράτις ἐν βασιλεύσει, τὸ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὰς φροντίδας ἐχειρῆζεν, ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συνειρημένων φρονήματι. Αὐτῇ τοιγαρὶν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος Νεστορίου πάλιν τὰ μισθὰ ὡς ἀφύμματα δόγματα εἰς τὸ παντελὲς ἐθερίσεν, ἀμα αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἀπορῶν τῶν ζιζανίων. Μετ' ἧν, Θεόδωρον καὶ Διόδωρον ὧν ὁ μὲν Ταρσί πόλεως, ὁ ἢ Μοψουστίας ἐπεσκέσθησαν. Οἱ, Νεστορίου πρῶτον, τὸ τοιαύτῳ ἀδίνοντες αἴρουν, καὶ ἐγγράφον διπλοελοίπασιν, τὸ νόθος ἀξιοῦσιν τὰ νόθα καὶ ἐκφυλα κνήματα. Ἐτι ἢ κατεδίκασεν καὶ ἀνεθεμάτισεν Ὁρσγῶν, Διδύμον, Εὐάγριον, παλαιὰ τῶν πρῶτων ἀρρώσηματα, ἀνδρας τῶν Ἑλληνικῶν μυθολογίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παρενεγκῆν φιλονεικήσαντας. Πρῶτον γὰρ ἔτοι τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων ἐληφῶν, καὶ πολλὰ σώματα τὸ αὐτῶν μετενδύεσθαι δόγμα μιανὴν καὶ κατάπτυσον, καὶ μόνων, αἷς ἀληθῶς, ἐκείνων τῶν ψυχῶν ἀξίον. Καὶ τέλει ἢ τὸ ἀτελευτήτως κολάσεως ἐψηφίζοντο. ἀλλῃ, τῆτο, ὡς ἀκλήσις πρὸς ἁμαρτίαν πᾶσαν καὶ ἀπώλειαν. Καὶ τοῖς πονηροῖς δαίμοσι τὸ δεχάϊον ἀξίωμα ἐχαρίζοντο, ἐπαναδραμῆν αὐτῶν εἰς τὸ ἀνωθεν δόξαν ἐξ ἧς ἐξέπεσον, ἀναπλαττοντες. Ἐτι ἢ, ἐδὲ τὰ σώματα τῶν ψυχῶν ἐβάλλοντο συνανίσασθαι γυμνὰς ἢ αὐτὰς σωμάτων ἀνισῶσιν. Ἐκ οὗδ' ὅ, τι καὶ καλῶντες ἀνάσασιν, εἴπερ ἔπειτα πτωχότῳ καὶ θανάτῳ ἢ ἀνάσασιν,

Sancta Universalis quinta Synodus sequitur. Cui conveniendæ sacrabatur, tanquam septimum sacrum, magna Constantini civitas. Obtinuit autem vim & confirmabatur per præsentiam & concursum quinque sexaginta centum Episcoporum. Horum duces & tanquam lumina fuerunt, Mennas quidem ab initio, tum Eutychius successor, qui clavum Regiæ istius & Archiepiscopalis sedis moderabantur. Vigilus aderat (qui & ipse Romam susceperat procurandam) apud urbem quidem, Synodo tamen non interfuit, eò quod nolebat sponte se ad illum aggregare conventum. Ille autem nihilominus, quod minime volebat sacri illius confessus sodaligio interesse, fidem communi Patrum suffragio editam, libello suo dato, confirmavit. Domnus dignitate Antiochenæ Ecclesiæ Archiepiscopali præditi. Aderant Didymus & Evagrius, locum tenentes Eustochii Hierosolymitani Archiepiscopi. Per id temporis Justinianus maximus Imperator, Romani principatus curam manibus gubernabat, & cum ecclesiasticis dogmatibus conspirabat. Hæc itaque sancta & universalis Synodus impura Nestorii dogmata repullulascencia penitus iterum demersit, una cum zizaniorum ipso seminatore: Et post eum, Theodorum atque Diodorum: quorum iste Tarfi civitatis, ille autem Mopsuestiæ Episcopus erat. Isti enim Nestorio priores illam ipsam hæresim parturiebant, & post se defunctos, scriptis traditos reliquere spurie sententiæ spurios partus. Condemnavit insuper & anathemate feriit Originem, Didymum, Evagrium, ab antiquis temporibus in fide languidos, quippe qui in Ecclesiam Dei subintroducere Paganorum fabulas tentaverant. Delirabant enim, Animas ante corpora præexistisse, nec non, Unam & eandem animam multa corpora subingredi. Impium dogma & conspuendum, nullis dignum præter ipsos fautoribus. Finem quoque & terminum supplicii interminabilis constituebant: quæ est maxima omnium ad peccandum illecebra & præcipitium in ruinam ducens. Sed & impiis dæmonibus suum antiquum locum & dignitatem largiebantur: nam regressum illis ad cœlestem gloriam patefactum iri docebant, unde olim exciderant. Sed nec corpora cum suis animabus conjuncta resurrectura fingebant, sed nudas animas sine corporibus. Nescio quam rem interea comminiscentes resurrectionem, siquidem Resurrectio illius est quod con-

SÆC.
IX.
ANNO
869.
Quinta Synodus.

(P) Legendum αὐτῆ, non αὐτῆ.] Est autem τῆ μὲν, quod ait Hesychius, πᾶς ὁ μεμνημένος τῆ τοῦ ἐπὶ αἰς τιμῆ. Idem quod Latinis Templum, locus non solum sanctus sed & sacer, ut sepulcrum. Recentiores Græci sic Ecclesiam nominant, sed nunquam vetustiores.

(Q) Βιγίλιος ἢ Ρώμης.] Vigilus Papa Constantinopolin adiit, vocante Justiniano, & Synodo interfuit. Sed cum Acta non probaret, secessit Chalcedonem, sed ab Imperatore Hæretico & imperioso exagitatus, atque in exilium missus, tandem elanguit & subscripsit. Statim lego non αὐτῆ, sed αὐτῆ, hoc est, ἐξουσίαν, pro ληῶνι, reposuit Dominus Herefordensis ληῶνι, quod rectum est.

SÆC.
IX.
ANNO
869.

am & blasphemam sententiam omni modo præferunt, anathemate æterno condemnantur. Duas porro voluntates, duas operationes in uno Christo Deo nostro, dum sanctus divinorum Patrum coetus statuit, ubivis terrarum positis Ecclesiis orthodoxam confessionem & prædicationem duarum cum voluntatum tum operationum tradidere. Erat autem eo tempore Constantinus Heraclii proles cum regia majorum forte constitutus: qui & suam alias operam Synodo contulit, & orthodoxam Ecclesiæ sententiam tuebatur. Atque ita sexta Synodus fuit.

Septima
Synodus.

Sancta universalis septima Synodus Metropolitani Bithyniæ Nicæam, olim illud tribunal sanorum dogmatum, & nunc demum pietati judicandæ destinavit. Implebatur porro Synodus numero ter centum sexaginta septem virorum, quorum primi fuerant ductores, & sacrosanctæ ac numerosæ phalangis principes, Tarasius, inter Dei sacerdotes illustris, divinus planè & optimus omnimodo vir, dignus certè (si quis alius) qui Regiæ urbis clavum gubernaret: Petrus deinceps Archipresbyter sanctæ Romanæ Ecclesiæ piissimus: & Petrus quoque alter aderat ipse quoque Presbyter, qui Monasterii, quod ibi est, sancti Sabbæ Præfectus vel Archimandrita fuit. Isti sortiebantur locum cathedræ Apostolicæ, cui tum dignissimè præerat Adrianus, Archipræsul. Aderant unà cum istis Johannes & Thomas, viri celebres in professione Monachatus, & honore fulgentes sacerdotali, qui quidem locum tenebant universæ orientalis, Apostolicæ, & magnæ diocesis, & Archiepiscoporum ejusdem dignitatem habebant, Apolinarii nempe, Theodoretii & Helii: quorum primus Alexandriæ, secundus Antiochiæ, tertius Hierosolymorum Ecclesias prudenter, & ut sacerdotes decebat, gubernabant. Eo tempore Constantinus & Irene, Orthodoxiæ corona redimiti, Romani Imperii purpurâ vestiebantur. Ista porro sancta & magna Synodus barbaram quandam hæresin, tunc nuper ab impiis & profanis hominibus introductam, communi suo & Divinitus gubernato suffragio condemnabat, ejusdemque autores & propugnatores iisdem sententiis damnatos subjecerunt. Miseri autem isti Christum Deum verum ore non ausi vel confessione suâ blasphemare, operibus tamen suis quoque modo contumeliis afferunt, & licentiosè blasphe-

SÆC.
IX.
ANNO
869.

αλλ' ἔτοι μὴ τ' αὐτῶν καὶ δυσφήμια δόξης ἄθεν περιμήσαντες, σὺν αὐτῇ ἐκείνῃ, τῷ αἰωνίῳ κατεδικάσθησαν ἀναθέματι. Δύο ἡ θελήσεις φυσικὰς καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ ἑνὸς Χριστοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τῷ Θεοφόρῳ πατέρῳ ἱερολογήσας ὁ σύλλογος, ἡ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τὰ διπλῆν ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν, ὡς περ τῷ φύσει, ἕτω καὶ τῷ ἐνεργεῖν καὶ θελήσει, ἐρθοδόξως ὡς ἀδεδώκασι. Κωνσταντῖνον ἡ τῶν καὶ, ὁ δότογονος Ἡρακλείος, τὸν περιγονικὸν τῆ βασιλείας κληρὸν ἐχρημάτιζεν ἀναδεδειγμένον. τὰ τε ἄλλα συμπεράσιον τῆ συνόδου, καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐκκλησίας φρονήμα προσέβουον. Ἀλλ' ἐν ταῖς μὴ καὶ ἡ ἕκτη.

Ἡ ἡγία ἐ οικουμενικὴ ἐβδόμη σύνοδος, Νικαίαν μὴ, τῆς Βιθυνῶν μητροπολιν ἔσαν, καὶ τῷ ὀρθῶν δογματικῶν διὰ τὴν πάλαι γενομένην, καὶ (ὡς αὐτῇ τῆς δισθεσίας κλητήρον εἰδείξεν) ἑπτὰ μὴ καὶ ἐξήκοντα καὶ τετρακοσίων ἱερῶν ἀνδρῶν τῷ πλήθει πλατυνομήνῃ τῷ ἐξάρχῳ καὶ πρωτοστάτῳ τῆς ἱερέας αὐτῶν καὶ μεγάλης φάλαγγος περιβαλλομένη, Ταράσιον τε τὸν ἐν δεξιερῶσι Θεοῦ περιεσπῶτον (θεῖος ἔτος καὶ πανάρετος ἀνὴρ, ἐ τῆς βασιλίδος πόλεως τῆς ἱεραρχικῆς οἰακας, ἑπὶ τῆς ἄλλοι, περιάγειν ἀξιῶν) καὶ δὴ καὶ Πέτρον τὸν ἀλαβίστατον, πρωτοπρεσβύτερον τῆς καὶ ῥώμῃ ἡγίας ἐκκλησίας. καὶ Πέτρον ἄλλον, πρεσβύτερον καὶ αὐτὸν, καὶ τῆς ἐκείσε μοῦσῆς ἡγέμενον ἡ ἡγία Σάββα οἱ τῆς δότοσολικῆς καθέδρας διεκλήρητο τὸν τόπον, Ἀδελαντὸς τότε τὸ ἀρχιερατικὸν κοσμήντο ἀξίωμα. ἅμα ἡ ταῖς, Ἰωάννην ἐ Θωμᾶν, ἀνδρας μοναδικῆ πολιτείας περιανύμεν, ἐ ἱερατικῆ τιμῇ διαλάμποντες, καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀπάσης διοικήσεως τῆ δότοσολικῶν καὶ μεγάλων θεῶν τὸ ποσότηρῆτας, καὶ τὸ τῶ ἀρχιερέων περινόμιον ἐχόντες. λέγω δὴ Ἀπολιναρίαν τε, ἐ Θεοδωρῆτα, ἐ Ἡλία ἂν ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας, ὁ ἡ Ἀντιοχείας, ἐ ὁ λοιπὸς ἡ Ἱεροσολύμων, ἱεροπρεπῶς τε ἐ πανσόφως περιεσήκεισαν. Τότε Κωνσταντῖνον ἡ Ἐιρλίην, ὀρθοδόξιας περιφανῶ κοσμήμενοι, [καὶ] τῶν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωμαίων δεχῆς πορφυρέδα ἐσολίζετο. Ἄυτη περιγεγενη ἡ ἱερά ἐ μεγάλη σύνοδος ἀρτιφανῆ τε ἐ βάρβάρων ἀρεσιν, ὑπὸ δυοπεθῶν τε ἐ ἀνιερέων ἀνδρῶν περιεσαχθεῖσαν, θεοκρίτη ἐ κοινῶ ψηφίσματι κατεδικάσε, ἐ τῆς εἰσηγητῆς ἐ περιμάχῳς αὐτῆς τῶ αὐτῶ συνυποβάλλεσα κέματι. Οὗτοι γὰρ οἱ δαίλαμοι Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν βλασφημεῖν ἔχ ὁμολογῶντες τοῖς ῥήμασι, διὰ τῶ ἔργων πᾶσαν ἐπενοῖον ὕπερ

(1) Ἄυτῃ.] Nempe Synodus. Sed malim, αὐτῆς hac ipsa Synodus; nisi forsitan utraque lectione melior αὐτῆς, id est, secundā vice. Ibid. legendum in plurali, ἡγολίζοντο. Nam Irene regnabat cum Filio.

SÆC. ἡ πρώτη, μετὰ γε Θεόν, ἀξιώσῃ· Αἰ-
IX. ματῶν ἢ ἐμφυλίῳν κὶ Φόνων ἔ μόνον τὰς
ANNO χεῖρας καθαρὰς φυλάξῃ, ἀλλὰ κὶ τὴν
869. γλῶσσαν κὶ τὰς λογισμὰς μελέτης τοι-
αύτης· Οὐ μὲν γὰρ κλείψειν ἔτι·

ἔδεις γὰρ ὅν ὡς ἑαυτὸν φιλεῖ κὶ φυλάτ-
τει, τὴν κλέπτῃς ἐφωράθῃ· Ἀλλ' ἔδδῃ
ἀλλοτρίῃς γάμῃς διορύξῃ· Οὐδ' ὄρκον
ἐπιόρκον ὁμόσῃ, ἔ μὲν ἔν ἔδδῃ μαρτυρίαν
ψεύδῃ κὶ ἔ πλησίον μαρτυρήσῃ· Καὶ
ὅλως, ἔ χεῖρῶν ἀδικῶν ἀρξῃ, τύπτειν
ἢ πρῶτον λακίζειν ἐπιχειρῶν, (γ) ἢ τύ-
ρανν· ἐρασῆς τῆ, ὅσα τῶ πλησίον ὑπάρ-
χῃ, γινόμενῃ· ὁ γὰρ τι τέτων κῆ-
τολμῶν, αὐτόθεν λυμάνεται ἀμφῶ, κὶ
τὸν ἐρωτᾷ τὸν θεῖον κὶ δεσποτικόν, κὶ
ἔ ὁμοφυῆς τῶν σοφῶν· τῶ μὲν ἐπι-
βελῶν κὶ περὶ ἑσθῶν κακοῖς, τὸν ἢ
ᾤοντα φάλλον ποιῶν κὶ ὑπερορῶν.
ἔξ ἂν εἰς ὅιας ἀπαραιτήτως κὶ πικρῶς
τιμωρίας ἐμβάλλῃ ἑαυτὸν πᾶσιν ἐπι-
φανερῶν· Εἰ γὰρ ὁ τῶν ἀνθρώπων
πρῶτον κὶ τῆ ἐπιστάτης δέχῃς
ὑπερορῆς ἔ διαφύγῃ τῶν δίκων,
ἀλλὰ κὶ εἰς αὐτὸ τὸ ζῆν πολλάκις τὸν κίν-
δυνον ἐχῃ, ὁ τὸν δεσπότην τῆ ὅλων ἔ
βασιλεῖα ἔ δημιουργὸν διὰ τῆ εἰς τὸν
ὁμόδελον παροῖας κὶ ἐπιβελῆς ἀτιμά-
ζων κὶ ἐξυθενῶν, κὶ τὰς αὐτῆ νόμους δια-
παίξων, ἔ χλευῶν δεικνύς, ἢ λίαν τι-
νὰ τῆ τιμωρίαν δῶσῃ; διὸ προσήκει παντὶ
τρόπῳ κὶ πάσῃ σαφῇ, μὴ τῆ καθαρῆς
κὶ ἀμωμῆς ἡμῶν θρησκείας, κὶ ταύτας
διαφυλάττειν τὰς ἐντολάς· ἔ γὰρ
ἐσιν, ὅτι ἐσιν, χωρὶς αὐτῶν, ἔτε τῆ
τῆ πιστῶν κὶ φιλοθεῶν μερῶν ἡμέσῃ,
ἔτε τῆ ἔργων ἀξιοθλίω βασιλείας.

κθ.

Ἀλλὰ ταῦτα μὴ ἀνθρώπων παντὶ πάσῃ
δυνάμει ᾤοντα φυλακτέον, ἀρχοντι κὶ δε-
χομένῳ, νέῳ κὶ πρεσβύτῃ, πλοσίῳ κὶ
πενητῇ· κοινὴ γὰρ ἡ φύσις, ἔ κοινὰ τὰ
πρῶτα, κὶ κοινῆς τῆς ᾤοντα φυλα-
κῆς κὶ ἐπιμελείας δόγμα· Ἀ ἢ μάλ-
λον πρὸς τῶν δέχοντων ἄρᾳ παιδαγω-
γίαν, κὶ τῆ σῆ φυλάττειν ἐπιτηδείοντα
ἐξουσία, κὶ ἐξ ἂν ἐσσι σοὶ κὶ περὶ τῆ ἄλ-
λων πλείστη ἐμπειρία, ἐκείνᾳ σοὶ νῦν
εἰρήσεται· κὶ γὰρ πολλῆς τῶ ἀρχοντι
δεῖ καλοκαγαθίας, τῆ τε ἀλλῆς, ἔ τῆ ἐν
ἡθεσιν ἀκροατίας· δι' ὃ ἔ φασιν, Ἀρ-
χὴ ἄνδρα δεικνύει· ἔ, ὅτι ὡσπερ ὁ
χρυσὸς ἐν τῆ λιθίνῃς ἀκόνας δοκιμάζε-
ται, ἔτως ὁ ἀνθρώπων νῦν ἐν τῆ δε-
χικαῖς ἐργασίαις κὶ τῆ δέχομένων δια-
νοίας ἐξετάζεται.

κθ.

Σὺ ἢ μοι μάλιτα προσέχε, ἵνα μὴ
μόνον ἀκροατῆς ἀλλὰ ἔ ποιητῆς γῆν
καλῶν κὶ ἀξιογάτων πράξεων· δεχθῆ

prosequetur; A sanguine porrò & cædibus SÆC.
confangvineorum puras sibi manus confer- IX.
vabit, sed & linguam porrò & cogitationes ANNO
ab ejusmodi omni dispositione mundas: 869.

Adhuc, nec furabitur qui talis est, neque
enim unquam illum spoliassè invenitur ali-
quis quem diligit, cui custos apponitur;
Sed nec alienum irrumpet thalamum; Nec
falsum jurabit juramentum, nullum dicet
falsum testimonium contra vicinum suum,
neque dabit initium injuriarum; Non pu-
gnis cædere, non conspurcare maledictis
aggredietur; Non tyrannicè concupiscet
ea quæ pertinent ad vicinum suum. Qui
enim quid istiusmodi attentaverit, uno
actu utrumque violat, Amorem nempe
in Deum & Dominum, & erga cognatum
sibi Affectum: hunc enim adoritur exin-
fidiis, & malis circumscribit; illum vero
despectum & contemptum habet. Patet
autem omnibus; quibus se pœnis, quàm
gravibus subjicit & ineluctabilibus. Si
enim qui mandata transgreditur humana,
& imperium despicit sibi præsentis, con-
demnationem non effugiet, sed & capite
quandoque peccatum luit; is profectò qui
per vim oblatam & insidias structas in con-
servum suum, omnium rerum Dominum,
Regem & Opificem inhonorat & nihili facit,
verùm leges ab eo latas ludibrio habet
& lubentiæ exponit, qualem, par est, ut
subeat pœnam? Oportet igitur omni mo-
do, omni curâ & diligentia, hæc mandata
unâ cum inculcata pietate & sincera religio-
ne conservare. Neque enim aliter partem
habere possimus cum fidelibus & Deo cha-
ris, nec regni cœlorum digni judicabimur.

Enimverò cuilibet mortalium hoc in-
cumbit, ut omnem exhibeat suam & qui-
dem extremam potentiam in his conservan-
dis. Spectat hoc ad Principem æquè ac
ad subditos, juvenes & ætate proveciores,
divites & pauperes: Nam communis est
natura omnibus, communia hæc mandata
dantur, communi curâ & sollicitudine cu-
stodienda. At quæ spectant ante alia ad
informandos principes, quæ magis par est
ut tua observet potestas, unde tibi major
accrescet experientia, illa tibi in procinctu
sum suggesturus. Principem enim oportet
multiplici præditum esse probitate, cum
aliâ tum imprimis illâ quæ morum spectat
pulcritudinem, unde illud adagium dicitur,
Magistratus virum indicat. & Quema-
modum aurum probat acies lapidea, ita &
humanâ mentem actiones cum imperiales,
tum subditorum dispositiones discernunt.

At tu mihi sedulus auditor adsis, nec
auditor tantum sed & operator actionum
bonarum & admiratione dignarum. Princi-
pium

(γ) ἢ τῶν πλοσίων· Aut delendum ἢ, aut legendum τῶν πλοσίων, & non τῶν πλοσίων: ubique τῶν πλοσίων ἔστιν, non sunt ἀσπλῆτως copulandi.

SÆC. IX. ANNO 869.

cipes autem natura mala præditi esse existimabuntur, nec remanebit alia ipsis excusatio.

Vehementiori cum asseveratione noli aliquid polliceri. Si enim steteris promissis, plurimum decessit de gratitudine per illam vehementem pollicitationem tuam; nam dispersitam ab initio atque ita deminutam illam gratiam reddidisti: Quod si non steteris, dupliciter inde verecundaberis: eo nimirum nomine quod tam attestanter promiseris, & eo quod nihil præstiteris eorum quæ pollicebare: atque ita pro amico videberis inimicus, eò quod de spe dejectos eluseris. Alioqui certum est promissa tam violenta & asseverantia illos decere quibus fides haud bene adhibetur; & certè non tam indigentiam quam curam & patrociniū fuscceptum redarguunt, & eo nomine referendas gratias.

Gratia dignus est qui naturam gratiæ & nomen veneratur, quique omnem cogitationem suam contendit conferre ut remuneret: Beneficio autem veluti indignus est, qui bene merentem ingratiis remunerat; ita & dignus est cui excellenter beneficiat, qui bene illis fecerit a quibus retributionem non expectaverit.

Ne quidem amicis contra æquum aliquid elargitor. Nam si homines bene morati sint, odio te habebunt potius quod leges violaveris, quam ob beneficium collatum exosculabuntur: Si vero mali sunt, duplici dispendio afficeris: Nam & improbis benefecisti, & odium apud probos incurristi. Sed utcunque his carueris, gaudio privato & temporali æternum opprobrium permutasti. quod stultum plane esset.

Gratiæ per procrastinationes, temporum extensiones, velut ad senectutem quandam divergentes, propria deflorescunt pulchritudine: excusso etenim promptitudinis flore, qui cum adesset splendidam quandam & immensam pulchritudinem præsentabat, nullo modo ne ad horam possunt oblectare.

Gratiæ dimidiatæ nequaquam gratiæ sunt: erunt autem, consummatæ ubi fuerint. Qui per partes tantummodo gratiam facit, ipsummet se damno afficit, nec accipienti gratiam facit: nam plus ille de eo quod desideratur dolebit, quam lætabitur de accepta dimidiata portione.

Qui gratiam alicui factam exprobrat, similis est colono qui libenter seminat, sed porcos & feras in sementem immittit: Perdit ille semen, & fructum è semine; perdit iste ea quæ contulit, & gratitudinem sibi ex iis efflorescentem.

Si ab initio beneficio affeceris, quos deinceps neglectu habes, noli putare eos sic

κτ'φυγή μη ἔχι παντὶ τρόπῳ μοχθηρὰς τὰς γνώμας ἐλεγχθῆναι.

SÆC. IX. ANNO 869. πδ.

Τὰς μὲν σφοδρότητι ὑποχέσεις ἀλαβεῖσθαι χρή. Ἐἴτε γὰρ ὑπὸ φόβῳ, ἢ πλείστην προσφείλες χάριν τῇ σφοδρότητι τῆ ἐπαγγελίας, ταύτῃ προσκαταμερίσας ἢ εἰς δύο ἢ μίαν δωρεάν κατασκευάζοντας. Ἐἴτε μὴ παράχῳ, διπλῶ ἀπηνεγκας τῷ αἰσύνῃ, ὅτι τε σφοδρῶς ὑπέχῳ, ἔστι μὴδὲν ἂν ὑπέχῳ παρέχῳ ἢ δυσμενῆς ὠφθῆς ἀντὶ φίλου, ἀφείλες γὰρ ὁ παρέχων αἰ ἐλπίδες. ἄλλως τε ἢ ἔστι σφοδρῶς ὑποχέσεις ἀρμόζουσι τοῖς ἐλίαν πιστοῦσιν ἑλέγχουσι ἢ ἢ ὡς ἐκδημονίας μᾶλλον ἢ χρείας, ὑποτανοῦσθαι χάριν.

Ἄξιόν ἐστι χάριτων ὁ ἀλαβέμεθον αὐτῆς ἢ τῆ φύσιν ἔστι προσηγορίαν, ἢ μὴ πανόμῳ μελετᾶν ἕως ἂν (αὐτῷ) ἀνταποδώσῃ. Ὡστερ ἢ ἀνάξιόν ἐστι χάριτων, ὁ ἀχαριστία γνώμης ἀμείβων τὸν διεργέτω, ἕτως ἄξιόν ἐστι διεργεσίας ἀξιώματόν, ὁ χαρίζομεθον ἐφ' ᾧ μὴ ἀνταπολαβεῖν τῷ χάριν.

Μηδὲν ὑπερβίονον μηδὲ φίλοις χαρίζεσθαι. ἂν μὲν γὰρ ἐπιεικεῖς ὦσι, μισήσασιν μᾶλλον ὑπερβίονον, ἢ φιλήσασιν χαρίζομεθον ἂν ἢ φάλοιοι, θιπλῶ ζημίαν ὑπέμεινες, κακὰς διεργετῶν, ἢ ἀγαθοῖς ἀπεχθανόμεθον. ἢ χυρὸς ἢ τῶν τῶν, τέρψῃ προσκαίρω ἢ ἰδιωτικῇ αἰδίου ὄνειδόν ἀλλάξασθαι ἔστι κοινόν, μεγάλης ἀνοίας.

Αἱ χάριτες ἔστι ἀναβολαῖς ἢ ὑπερτάσσει ἔστι χρόνος, ὡστερ εἰς γῆρας ἐλθεῖσαι, τὸ οἰκῆον μαραινόνται κάλλόν. τὸ γὰρ ἀνδρόν ὑπερβαλεῖσαι τῷ προσθυμίας, μεθ' ἧς ἀμήχανόν τινα ἢ λαμπρῶν ἐποικῆντο τῷ τέρψῃ, ἢ * καθαρῶν φέρουσι τῷ προσυίνῃ.

Αἱ χάριτες ἡμιτελεῖς ἔσθαι, ὅσῳ ἐθέλωσι χάριτες εἶναι ἔσονται ἢ, ἐπιδαῖν τετελειωμένῳ ὦσιν ὁ ἢ ἑαυτὰς ἐξ ἡμισείας κτ'τιθεῖς, ἑαυτὸν ἐζημίωσῃ, καὶ τὸν λαβόντα ὅσῳ εὐφραίνῃ ὁ γὰρ ἡμιτομον τῷ χάριν ἀπειληφῶς, ἔχ ἕτω τῷ ἡμισῆ ἀφρανήσεται, ὡς ὑπὲρ ἔστι ἀφαιρέματόν ἀνίσταται.

Ὁ τὰς χάριτας ὄνειδιζων, ὁμοίος ἐστὶ τῷ γεωργῷ, ἀπείροντι μὲν προσθυμῶς, ἐπαφέντι ἢ χοίρας καὶ θηρία τῷ ἀπόρῳ. Ὡς γὰρ σκῆνόν καὶ τὸ ἀπέρμα ἔστι τὸν ἐξ αὐτῆς λυμάνεται καρπὸν, ἕτω καὶ ἔσθαι καὶ τὰ κατὰ βλήθῆντα καὶ τῷ βλασάνυσαν αὐτῷ προσσπόλλουσιν ἀχαριστίαν. Μηδὲ κτ' πρώτας διεργετῶν, ἐπειτα ἢ ἀμειλῶν, νόμιζε τῷ ἐξ ἀρχῆς σοι εὐνοίαν

πβ.

πγ.

πδ.

πε.

πς.

πδ.

SÆC. IX. ANNO 869.

suppliciis afficito. Utcunque enim tulerit ille qui punitur, tu nihilominus vituperium incurres, quod improvide negotium illud obiveris. Quocirca perbelle dictum ab antiquorum aliquo fuit erga delinquentem, Certe te punirem, si non irascerer.

Cæca quædam passio furor est, nec discernere potest utile ab inutili. Irato nihil proderit admonitio: Postquam vero deferbuit ira, adhibeatur medicina per correctionem, ita ut comitate condiatur. Nam nisi melle illita pocula medicantia ægris exhibere paulo amariora non solent medici; ita nec insipientium animæ redargutiones admittunt meraciores.

Quemadmodum celeritatem adhibere par est in remunerandis iis qui digni sunt, ita tardum esse decet in delictorum pœnis infligendis. Gaudentem oportet bonos honorare, condolentem vero supplicio afficere obnoxios.

Illi qui tibi fidem adhibet diffidere noli. Si enim credentibus infidi erimus, qualesnam aliis videbimur esse, aut cum quibusnam suaviter & sine metu versabimur?

Esse & opinione usurpari non coincidunt. Quocirca apud quos opinionem sui obtinere videris, exulare ibidem actionem reputa & essentiam realem abesse.

Turpe est illum qui viris imperat succumbere mulieribus, & voluptatibus subditum inveniri. In illa foemina tantummodo non delinquit aliquis, quam vitæ, secundum leges, adjutricem fortitur. Cælibatus quidem divina quædam res est, naturam superans, majus quiddam virtute politica & recta legum observantia. Univiratus humanæ naturæ opus est, cum ad successionem generis continuandam, tum ad societatem civilis & humanæ vitæ, & conversationis recte institutæ. Polygamia res turpissima & detestabilis, quæ belluarum convenit & impuritati & lasciviæ.

Alexander Macedo dominatum Asiæ bello acquirens, Perficas mulieres oculorum jacula dicebat esse: vir autem vere temperans & Divinorum mandatorum fedulus observator non modo Perficarum sed & omnium omnino foeminarum intuitum, tanquam lætifera animæ telum & nimis velox, fugiet & averfabitur. Vocis qui.

μῶ καλῶς. ὡς γὰρ ἂν ὁ πάγων ἢ SÆC. IX. ἀδικῶν ὑφέξῃ, αὐτὸς ὁμῶς εἶδεν ἐλαττον IX. ἐξελεγχθήσῃ σφαιερῶς τῇ πράξει κε- ANNO 869. χρημῶμος: διὸ ἔκκαλις τὶς τῶν δαχαιῶν ἀπεθέσπισε πρὸς ἡμαρτηκότα, Ἐχόλασα ἂν σε, εἰ μὴ ἐθυμῶμαι.

Τυφλὸν ἐστὶ πάθος ὁ θυμὸς, ἢ κελνεῖν οὐκ ἔχων δὲ τὸ χεῖρον τοῦ κρείττονος. διὸ ἀδεμῖα ἐνησις, παραίνεσις ὀργιστοῦ. πεπαυμένῳ ἢ, τῷ δαίτῃ ἐλέγχων θεραπείαν προσενεκτέον κερῶσαντι ἐπιεικεία. ἔτε γὰρ τὰ δερμυτερεῖα τῶν φαρμάκων ἀνδρὶ μέλιτι τοῖς κάμησι προσάγειν ἐγνώκασι οἱ ἰατροὶ ἔτε τὰς ἀκρότερες ἐλέγχων ἢ ἀπαυδῶν τῶν δέχεται ψυχῇ.

Ὡσαυτὸν ἰσχυρὸν ἐν τῷ ἀξίῳ διεργασίας εἶναι προσήκειν, ἔτω βραδύν ἐν τῷ αἰτίῳ τιμωρίαις, Ἐχάριεν μὲν * τιμῶν * Leg. τῶν ταῖς ἀπεδείκταις, ἀνιάσαι ἢ κολάζοντα * μῶτα. τὰς ὑπερβύνας.

Μηδὲν μὴδέποτε πισθῶσαντί σοι ἀπίστῳ ἰφθείης. ἂν γὰρ ἀπίστοι γινώμεθα τοῖς πεπισθῶσι, τίνες τοῖς ἄλλοις δόξομεν; ἢ μὲν τίνων ἢ λοιπὸν ἀδεῶς καὶ ἠδέως βιώσομεν;

Οὐκ ἐθέλει τὸ εἶναι μὲν οἰεσθαι συνεῖναι. δι' ὃ ἐν οἷς ἂν τῶν οἰήσιν ὄρας, τῷ πράξῃν ὑπερέμῳ νόμιζε, ἢ ἀπεφῶμαι τὸ εἶναι.

Λιγερὸν ἐστὶν ἀνδρῶν ἀρχόντα καὶ δεσπότην, γυναικῶν ἡγήθηται, καὶ δῆλον ἡδονῶν ὀφθῆναι. καὶ δὲ τις νόμῳ βοηθὸν ἐκτίσαστο βίῃ, ταύτη συνοικῶν ἐχάμαρτάνη. Ἀγαμία μὲν θεῖον πρᾶγμα, καὶ ὑπερφύε, ἔ μῶλλον πολιτικῆς ἀρετῆς ἔ εὐνομίας. μονογαμία ἢ, φύσεως ἀνθρωπίνης ἔργον, εἰς τε γυνεὶς διαδοχῆν, ἢ εἰς κοινανίαν ἡμέρα ἔ φιλανθρώπων βίῃ, ἔ πολιτείας ἑνομημῆς. (f) πολυγαμία ἢ, ὑπερμαχρον καὶ μιάρων, ἔ τῷ ἀλίγων ἀκαλασίας ἢ ἀκαταρσίας.

Ἀλέξανδρῳ ὁ Μακεδῶν, Ἀσίας κύριον ὄρατι γεγονῶς, τὰς Περσίδας ἐλεγε βολίδας ὀμμάτων εἶναι: ὃ ἢ σῶφρων ὡς ἀληθῶς ἀνὴρ, ἔ (g) δεσποτικῶν φύλαξ ἐπιτολῶν, ἢ τὰς Περσίδας μόνον, ἀλλὰ ἢ πάσης γυναικὸς ἔψιν, ὡς ὅξυ ψυχῆς βέλῳ καὶ θανατηφόρον, φεύξεται ἔ ἀποστροφῆται. ἢ χῶ μὲν

(f) Πολυγαμία.] Retinui vocem, quia est ambigua. Sed hoc in loco putem, non significare pluribus simul uxoribus uti, ut Jacob, David, Herodes, alii olim utebantur, sed ad tertias quartasve nuptias progredi. Rem mali omnis & nominis in Ecclesia; sed, proh pudor, ab iis usurpatam, qui καθαρῶτα affectant hodie.

(g) Δεσποτικῶν ἐπιτολῶν.] Intelligit illud Domini de intuitu mulieris ad illam concupiscendam, quod alibi in epistolis explicat. Ἐκ γὰρ ἔ ἔρε, γίνῃ τὸ ἔρε, Ut vidi, ut perii! ut me malus abstulit error! hicoculi dicuntur δαδῶχοι ἔρε, amoris lampadisferi. Hinc illud Philemonis, Ὁρῶτε πάντες πρῶτοι, ἔν' ἀκούσασι, εἴτ' ὡς ἰλαῖδα οἰπίσασι. ἔτω γίνῃ ὅτι τέτοι ἔρε.

SÆC. μὴ φωνῆς ἐπληξεν ἀκούειν, καὶ δι' αὐτῆς
 IX. ἐντυπωσάθη τὸ πάθος τῆ ψυχῆ καλ-
 ANNO λθ' ἢ σωματίων ἐκκυσεν ὀφθαλμὸν, ἔ-
 869. δι' αὐτῆ δέσμιον λαβῶν, κατεδελώσατο
 τὸν αὐτοδέσποτον λογισμὸν.

dem sonus aures ferit, & per aures passio
 animæ insculpitur : Attrahit oculum cor-
 poris pulchritudo, & per eum modum ca-
 ptivum vinculis constrictum tenens ratio-
 nem, sui prius juris & imperii, in servitu-
 tem simul redegit.

SÆC. IX.
 ANNO 869.

υζ'. Ὡσαύτ' ἀδύνατον ἐν θαλάσῃ πλεον-
 τα, τροχῆς καὶ ζάλης ἀπειράτον δια-
 μείναι, ἕως ἀμήχανον τὸν κάλλη σω-
 μάτων ἐπισκοπῶντα καὶ περιεργαζόμενον,
 τ' ἐκείθεν κυμάτων καὶ κινδύνων ἐκτός
 καθεστάναι. δι' ὅ τας δρχαὶς καὶ τας
 αἰτίας ἐκτρέπεσθαι χρὴ τ' παθημάτων.
 τῆτο γὰρ ἔ συμφύρον, καὶ ἔ χαλεπὸν.
 Ἐπειδὴν ἢ τοῖς λογισμοῖς τὸ κακὸν ἐν-
 σκήψῃ, καὶ τὸ εἶδωλον αὐτοῖς τ' ἐπιθυ-
 μίας ἐντυπώσῃ, δυσασπόμενον γίνεται
 τὸ πάθος, καὶ χαλεπὸν ἀπαλλαγῆναι.

Quemadmodum impossibile est ut is qui
 mare navigat sit sine tempestate & turbato
 falo, ita fieri nequit ut is extra pericula &
 fluctus consistat qui corporalem sectatur
 paulo curiosius pulchritudinem. Oportet
 igitur initia passionum & causas declinare:
 quod & utilitatem afferet, neque sane dif-
 ficulter præstabitur. Cum vero semel ra-
 tionalem partem hoc malum invaserit, ita
 ut imaginem desideratæ rei eidem impref-
 ferit, difficulter hæc passio abjicitur, &
 vix est ut ab illa se expediat aliquis.

υη'. Τινὲς τὰς ἐρωτήσεις ἐφῆσαν ἐν ἀλλοτε-
 ροῖς σώμασι τὴν ψυχὴν τ' ἰδίαν ἔχειν·
 ὀλογώτερον δ' οἶμαι λέγειν, αὐτὰς ἐν
 ἀλλοτεροῖς σώμασι τὸν νῦν τῆ ψυχῆ συν-
 απολωλέναι.

Sunt qui amatores pronunciant, in alie-
 nis corporibus suas animas habere: conjun-
 ctius opinor cum ratione dicitur, eos in
 corporibus alienis & mentem & animam
 perdidisse.

υθ'. Μέθην καὶ τρυφὴν τ' ἀρχόντων, ναυά-
 γιον νόμιζε τ' ἀρχομένων. Ὅτε γὰρ ὁ
 κυβερνήτης κτ' ἀποντίζεται τῆ πλησμονῇ καὶ
 τῷ οἴνῳ, πῶς ἔχι μύριαις κύμασι καὶ
 κλυδῶσιν ἐχάτοις ἢ κυβερνωμένη πρὸς
 ἀφράξῃ πολιτεία, καὶ τῆ ἔ κυβερνήτε
 συκτ' ἀποθήσεται ἀπώλεια;

Ebrietatem principum atque Juxum nau-
 fragium esse existima subditorum. Quan-
 do enim vino atque crapula gubernator,
 tanquam mari, demergitur, necesse est ut
 Respublica ejus gubernationi credita, sex-
 centis fluctibus & alluvionibus allisa agite-
 tur, imo & una cum gubernatore demer-
 fo, pari quoque interitu male pereat.

ρ'. Μηδένα μηδέποτε ἀνθρώπων, μηδὲ
 τ' τυχόντων, εἰς δόξωσι συνελάσης.
 Ἰσχυρὸν γὰρ καὶ ἀμαχὸν δόξωσις ὄπλον.
 Ἐ πολλὰκις ἀνάγκη στρατηγήσασα,
 πρῶτον ἐφ' ἀβόλων ἀνεπίστους μετὰ βο-
 λας ἐξεργάσατο, καὶ πρὸν ἢ φηέσται,
 μύθους νομιζομένης.

Neminem mortalium, ne quidem ob-
 fcurissimorum, ad desperationem adigas.
 Est enim desperatio robustum quoddam &
 inevitabile telum. Quin sæpe accidit, ut
 progressa in aciem necessitas, rerum præ-
 ter expectationem mutationes una indu-
 xerit inexpectatas, quas loco fabula-
 rum habere volueris, antequam actu com-
 pleantur.

ρα'. Ἄριστον μὴ ἀνθρώπων μὴ διαμαρ-
 τῆν, μηδὲ τ' ὀρθῆς κέρσεως δόξωσα-
 λῶσαι. συνετὸν ἢ, καὶ πεσόντα θάττον
 ἀναστῆναι, καὶ χρεῖσθαι τῷ πταίσματι,
 πρὸς τὸ μὴ πάλιν πεσεῖν ἐφ' ἀγέλασι.

Optimum est, ut homo nec omnino ab-
 erraret, nec a sani judicii norma excede-
 ret; sed prudentis est, quantocius ut col-
 lapsus refurgat, & lapsum sic suum insti-
 tuat ne deinceps labatur.

ρβ'. Τὸ πρὸ τὰς πόνας ἐκείσιν, τ' ἀκκ-
 σίων ἀφαιρεῖται τὸ ἀφόρητον καὶ χαλε-
 πόν· δι' ὅ χρῆσιμθ' ἢ ἐν τοῖς ἀκκσί-
 οῖς τελεθῆ καὶ μελέτη.

Voluntas in laboribus fuscipiendis prom-
 ta, involuntariorum illud durum telum &
 intolerandum frangit. Optimum est igitur
 de voluntariis meditari, & in iisdem
 inhærere.

ργ'. Ἀρχικῆς δρχῆς καὶ τελείας, μὴ μό-
 νον τὸ πλῆθος αἰσχυνεσθαι, πρὸς τὸ μὴ
 ἀμαρτάνειν· ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν πρὸ ἔ
 πλήθους.

Ad virtutem & perfectionem Principis
 spectat, tum turbam promiscuam, tum
 imprimis seipsum pudore a peccatis absti-
 nere.

ρδ'. Ἡ ἀφ' λόγων ὕβρις τοῖς ἐλευθέροις,
 καὶ πολὺ ἐφ' ἀλλόστοις τ' ἀφ' ἀπληγῶν καὶ
 μασίγων. χρὴ ἔν ἐφ' ἀφυλάττεσθαι τὸ
 πεσπῆτες τὸ ἐν τέτοις. καὶ μέγα γὰρ δο-
 κῆν, μεγάλας φέρει ζημίας.

Contumelia verbis ingesta apud homines
 liberos parum differt a plagis acceptis &
 verberibus. Cavendum est ergo ne pro-
 clivis feraris ad convitiandum, siquidem,
 id quod haud creditur magnum, magna
 damna procurat.

ρε'. Πολλὰς ἔβλαψεν εὐτραπέλεια· δόξω
 γὰρ γνώμης ἀκκπεῦσα παιζέσης, και-
 ερία πληγὴ γέγονε τοῖς διαπραχθεῖσι·
 καὶ βραχεία τέρεψθ τ' ἐπιτυχόντων, με-

Multos urbanitas læsit: ab animo siqui-
 dem ludenti profecta, aliquando vulnus
 lethale illis infligit: quæ per admodum
 brevem oblectationem cuicumque obvio
 im-

SÆC. impensam, inimicitias etiam graves inter IX. prudentes excitavit. Hanc ideo quisque ANN O prudens evitabit, princeps imprimis; cum 869. res sit, quæ contemptum potius parit, quam gratiam vel acceptationem aliquam.

Beneficiis subditos circumvallato, tanquam nervos imperii, & tua ipsius membra. Nam si illa discerpantur, periculum tibi interitus incumbet, & imperii ruinæ.

Seditiones, conspirationesque quas facile non licet extinguere, conduceret per dissimulationem & prætersam ignorantiam oblivioni tradere, quam publico quasi triumpho propalare. Ita enim fieri solet, ut flamma magis ex eo accendatur, & pericula non levia creentur; quin & non nisi male multatus salutem sibi quis comparaverit. E contrario vero, moderatione fopitur malum, & præterquam quod sine periculo sit, misericordiæ, prudentiæ, utilitatisque rationem subit.

Principem oportet, cum statu secundo res ipsi succedant & in tuto sitæ esse videntur, non secus tamen quam in tempestate procurare, & salutis habendæ rationem gerere; conturbatis autem rebus, & in se collisis, omni consilio & cogitatione incumbere, ut in statum redigantur, & bene stabiliantur. Nam quæ ita comparata sunt, ut in partem utramlibet ferantur, ipsa experientia docente, desperari non debent. Sed interdum factum fuit, ut secura negligentia, quamvis tantilla, principatus magnos & excellentes pessundederit, quos ita deturbatos diligens cum recto consilio industria, in magnitudinem eximiam reductos, restauravit.

Prudentes & moribus compositi viri rebus prosperis non inflantur, sed moderata quadam de se opinione felicitatis suæ mensuram exornant, qua & invidorum quique malevolentiam asperatam lenire solent. Quod si cespitaverint, fortiter illud ferunt, in argumentum virtutis suæ, id, quod contigit, trahentes, cujus potestate mentem sibi suam roborant, & desperationem omnem ab animo procul amoliuntur. Intelligunt enim esse res humanas omnes versatiles, instabiles, & minime firmas: levitatis porro & insipientiæ esse, imo & pusillanimitatis, rebus secundis attolli & inflari, adversis autem valde dejici, & mœrore turpiter macerari.

Prudentibus convenit adversa prævidere, eademque per consilium sanum opportune femovere. Nec minus convenit, quæcunque acciderint, optime composita ferre, & in rem suam vertere.

Novi ego confertim incurrentes rerum

γάλας ἔτεκεν ἐκ θώρας τῆ ἀσπιδάων. ἢ SÆC. παντὶ μὲν ἔμφρονι ὡδραφυλακτίον, ἄρ- IX. χοντι ἢ μάλιστ' ἄλλων ὅτι καὶ χυ- ANN O δάων, ἔκ τ' φρονεῖσθαι μᾶλλον, ἢ χα- 869. ρεντίζεσθαι, ὡδρασκευάζει.

Ευεργετῶν τὸ ὑπέκρον ἀειφρέξει, ὡς ρ5. τ' ἀρχῆς νεύρα ἔ οικεῖα μέλη. σκείνων γὰρ Διασπαρδέντων, κινδύνη καὶ τῶ σῶν συγκαταλύεσθαι ἐξοσίαν.

Τὰς * μελετωμύνας τᾶσεις, ὅσα μὴ ρ5. σβέσαι ῥᾶον, ἄμεινον ἀγνοίας ὑποκρίσθαι * 1. μίμη- δέναι, ἔ λήθη καλύψαι, ἢ θελαμυδύ- λητομύνας. σάντα ἐπεξίεναι τὸ μὲν γὰρ εἰδ' ὅτε καὶ πλέον ἀνήψε τ' φλόγα, καὶ χαλεπὸς ἤνεγκε κινδύνες, καὶ πολλῇ καὶ τὴν Διασπαρδέντα περὶ εἰσαλε ζήμια, τὸ ἢ, πρᾶσι- ως κοιμίζεν, καὶ μὲν ἔ ἀκινδύνες, τὸ Φιλάνθρωπον καὶ σύνετον ἔ ἀζήμιον περὶ ἐχθ.

Δεῖ τὸν ἀρχόντα, φερομύνων μὲν αὐ- ρ5. τῶ κτ' ῥᾶν τ' παραγμάτων καὶ δίσυνοσῶ- των, ὡς σαλαμομύνων ἀσφαλιζέσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι. ἀνατρεπομύνων ἢ, καὶ συρρηγνυμύνων, ὡς ἀν' ἐπαναχθῆσαν ἔ ἰδρασθῆεν, βυλῶεσθαι καὶ φροντίζεν' ἐδέτερον γὰρ τ' ἐπὶ τᾶναστία φροντῶν ἢ πῆρα δέικνυσιν ἀνέλπισον. ἀλλὰ πολ- λάκις μικρὰ ῥασῶνη μεγάλας ἀρχὰς καὶ ὑπερογκῆς κατῶεγκεν, καὶ πάλιν σπᾶ- δῆ σὺν δὲβυλία, εἰς μέγα δυνάμειος ὑψῶ τῆς κατενεχθέντας ἐπατήγαγῆ.

Οἱ ἔμφρονες καὶ δισαδέεις τ' ἀνθρώ- ρ5. πων, κατορδέντες μὲν, ἔ φυσιῶται, ἀλλὰ μετῶ φρονήματι τ' ἀπεργίας κωσμέσι τὴν οἶκον, καὶ τ' φθονέντων Διαπρᾶύνουσι τὸ φλεγμᾶνον. περὶ πᾶ- οντες ἢ, φέρεσι ζήμιας, ἔ τὸ συνεχ- θέν, ἀρετῆς ὑπόθεσιν ποιῶμενοι. τῶ κράτει ταύτης δυνάμειος τ' γνώμην, καὶ τὸ ἀθυμῆν ἐξορίζουσι τ' Διανοίας. ἴσασι γὰρ τὸ ἐφ' ἑκάτερα τρεπτῆν, ἔ ἄσα- τον, ἔ ἀβέβαιον τ' ἀνδραπίνων ἀφρο- σύνης ἢ ἔ κηφότητῶ καὶ ἀπειροκαλίας, τότε ἐν τ' ἀπεργίαις ἐπαίρεσθαι καὶ τὸ ἐν τ' ἀπεργίαις σφόδρα κατᾶπί- πτεον καὶ ἐσαχημονεῖν τῇ ἀθυμῆ.

Ἀνδρῶν μὲν συνετῶν παρονοῆσαι τὰ δυ- ρ5. χερῆ, ἔ ἀπώσασθαι δι' ἀβυλίας' ἐκ * ἐλατήρων ἢ, καὶ τὰ συμβεβηκότῶ καλῶς * ἰλατίω. Διαθέσθαι, καὶ οἰκονομῆσαι.

(b) Ὅτι δα πράξεις ἀθρόον ἐπιτάσσας ρ5. καὶ

(b) Confusa est hæc & hians, ut alias quoque oratio, per totam hanc sectionem. Hoc autem vult, se scire ubi πράξεις ἀθρόον incubuere eos qui inexpectato terrefacti sunt, non tantum quibus incubuerant, sed & etiam spectatores, cum quiete ferrent, excussisse onus. Illa porro, καὶ ἢ τῆσαι- τῶν, vel corrupta sunt, vel certè σολοικᾶ, ut ἴκασθῶ & πῶς ἀπῶ. Mihi sine libris melioribus hæc sunt conclamata: sensum & ἰσορρομίας extundat qui potest.

SÆC.
XI.
ANNO
869.

prævalentiorē & tutiorē subditorum benevolentiam arbitrare. Hæc si adfuerit, & agmen duxerit, illa erunt utilia: Ista autem sublata, præstaret & illa quoque una tolli. Nam multo citius contra Principem invifum, quam contra hostes movebuntur.

Plurifariam consilium hastis cedit, sæpe numero etiam & rationis vis belli procinctus, exercitusque hostiles magnos elusit: sint ergo manus cum consilio junctæ, duplex tropæum. Laborem spes roborat, & spem labores progignunt. Tu autem rite Deum veneratus, noli aliquid omittere quod agendum est; ita spem tibi metes & magnam & amplam.

Subvenire cujuslibet necessitatibus, animum regium decet & prudentem, ante alios, iis qui in calamitates inciderunt. Solent enim illi, ad cætera, æternam beneficii collati memoriam conservare.

Subditorum felicitas summam Principis deprædicat cum prudentiam, tum justiciam.

Deo causam adscribere æquum est eorum quæ prospere gesseris, seu in privata, five in publica vita. Fiet enim ita ut illum habeas libentiorē auxiliatorē, & ut Deo dilectus videaris: nec redarguere te quisquam possit, vel levitatis vel superbiæ; sed & invidiæ quasvis acies retusas & anfractas reddes.

Hæc è multis pauca, apud Te (ὦ Tu partus mei spiritualis verum & genuinum genema) amicitia & filiationis tanquam a Deo quædam symbola, & virtutis tabulas archetypas, depono, ut dum ad illas oculos converteris, & Te ad ipsas conformaveris & composueris, non difficulter intueri possis & animadvertere, qualesnam illæ sunt actiones, quæ in animo tuo facient pulchritudinem efflorescere; quæque itidem eandem, veluti maculæ quædam & fordes, in turpem & deformem effigiem solent alterare. Illas dum eluis, has dum inscribis, imaginem Tute Temet verè vivam & eximiam conversationis secundum Deum ordinatæ exhibebis: quam & ego lubentissimè, & pii etiam omnes, cum & oculis velimus, tum etiam sermone usurpare. Ea propter manus in cœlum extendens, & meum erga Te amorem, labores susceptos, Divinamque exinde resultantem gloriam suppliciter Deo offerens, votis omnibus postulo, ut secundum spes de Te conceptas opere ipso adimplens admonitiones nostras, & fideliter easdem custodias, ita ut per species singulas præclarorum operum illustis & excellens conspiciare: Ut prudentia summa polleas, memoria valeas, fias suavissimus affatu, moribus suavior, congregantibus amabilis, magis adhuc autem comitibus & amicis: Ut de re præ-

κρατιότερον ἔσφαλότερον νόμιζε τὴν εὐνοίαν τῆς δεχομένης. ταύτης μὲν γὰρ παρῆσθης ἢ στρατηγῆσθης, κακίονα χρησίμα, ἔμεγάλω ῥοπαίω πρὸς πάντα παρέχῃ. ἀνηρημένης ἢ τῆς διανοίας, ἀμεινον συνανηρησθαι κακίονα. θάττον γὰρ ἐπὶ τῆς μισομηνίῳ δεχθῆναι, ἢ κατὰ τῆς πολεμίων ἐθέλει ταῦτα κινεῖσθαι.

λόγους μὲν ἤλεγξαν δόξα πολλὰ κί. ἤμβλυε ἢ πολλαχῶς ἔλογον ἰσχύς, ὁξυτάτα πολέμου, ἢ μεγάλων ὀρμηλῶν διέλυσε στρατωμάτων. χεῖρες ἀρα μὲν λόγους, διπλὴν τρόπαιον. πόνους ἐλπίδες νόρῃσι, ἔπεινοι τίκτεσιν ἐλπίδας. σὺ ἢ ἐξελεῖσθαι τὸ θείον, μηδενὸς ἀμέλει τῆς περὶ τῶν, ἢ καλὰς καὶ μεγάλας ἐλπίδας θερίσεις.

Ἐπιμαρτυρῶν ἐν οἷς ἕκαστος ἔχει χρεῖαν, δεχικῆς ἔχει φρονος διανοίας. μάλιστα ἢ τοῖς ἐν συμφοραῖς περὶ περὶ σῶσι. μὲν γὰρ τῆς ἄλλων, ἢ ἀείμνησον συντηρεῖν εἰώθασε τῆς διεργασίαν.

Ἡ δὲ δαίμονια τῆς ὑπερῆσθαι, ἀκραν ἀνακρητύτῃ σύνεσιν ἢ δικαιοσύνην τῆς ἐξουσίας.

Περὶ τῶν ἀνὲν ὑπερῆσθης, εἴτε ἐν τῶν οἰκίῳ βίῳ, ἢ ἐν τῶν κοινῶν τῆς πολιτείας, τῶν θεῶν ἀνατιθέσθαι δικαίως τῆς αἰτίας. ἔτω γὰρ μακρόντε αὐτὸν ἐπιμαρτυρῶν ἔχεις, ἢ θεοφιλῆς εἶναι δόξεις, ἢ κατὰ φων σσαυτὸν ἢ ἀλαζονικὸν ἐκ ἐλέγχεις, ἢ τῆς φθόνου δόξεις περὶ τετρασμομίας τὰς ἀκίδας.

Ταῦτά σοι ἐκ πολλῶν ἐλίγα (ὡς τῆς ἐμῶν πνευματικῶν ὀδίνων ἀγῆρες ἢ γνήσιον γένημα) τῆς περὶ σὲ φιλίας ἢ ὑποθεσίας, οἰονεῖ τινὰ θεῖα συμβόλαια, καὶ δευτέρας δεχεται τύπες ἀνατίθημι πίνακας εἰς ἕς ἀφορῶν, ἢ πρὸς ἐκείνας σσαυτὸν σχηματίζων ἢ διαμορφῶν, ἢ χαλεπῶς ἔχεις συνορᾶν, τίνες τε τῆς περὶ τῶν ἀνθῶν τῆς ἐν τῆς ψυχῆς ὁρασκιδάξουσιν ὠραμότητα, καὶ τίνες αὐτῶν, ὡς περὶ αὐτοῖς ἐρυτίδες, εἰς ἀίχραν ὄψιν ἢ ἀρχήμονα μετασκηδάζουσιν. ὡς τὰς μὲν ἀπαλείφω, τὰς ἢ ἐγγραφόμενους, ἐμψυχον, ὡς ἀληθῶς, καὶ κάλλικον θεοφιλῆς πολιτείας σσαυτὸν ἐπιδείξεις ἀγαλλμα, καὶ ἠδίσον ἐμοί, καὶ πᾶσιν δισβεβέσι καὶ θεάμα, καὶ διήγημα. Διὸ καὶ τὰς χεῖρας εἰς ἕραν ἐξαπλώσας, καὶ τὴν περὶ σὲ φορηλῶν ἢ τὸν πόνον, καὶ τὴν εἰς θεὸν ἀναφερομένην δόξαν, ἀνθ' ἰκετηρίας αὐτῶ πρὸς τείνας, ἐπαύχομαί σε, τῆς ἐλπίδων καὶ παρανέσεων ἐργάτῳ δόκιμον, ἢ πιστὸν φύλακα, γνέσθαι ἢ εἶς μοι, δι' ἀπάσης ἰδέας καθορθωμάτων ἐπίσημους, καὶ περὶ βλεπτῶν ἀκρῶ μὲν σύνεσιν μνήμην δ' ἀσφαλῆς ἠδὺς ἐν λόγοις τὰς τρόπους ἠδύτερον ἐράσμιον ἐν τυχῆν τοῖς ἀεὶ πᾶσιν ἐρασμιώτερον.

